

STORTINGET

Innst. 435 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 2 (2023–2024)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens årsrapport for 2023

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Kort om Riksrevisjonen

1.1.1 ROLLE OG OPPGÅVER

Riksrevisjonen er Stortingets revisjons- og kontrollorgan. Riksrevisjonen gjennomfører revisjonar, kontrollar og undersøkingar av departementa, andre statlege verksemdar og staten sine interesser i selskap. Riksrevisjonen er den einaste aktøren som gir Stortinget ein samla og uavhengig revisjon av statlege verksemdar. Kontrollane og undersøkingane til Riksrevisjonen tek utgangspunkt i det Stortinget har bestemt, til dømes lover og vedtak. Det betyr at Riksrevisjonen

- reviderer statlege rekneskapar
- kontrollerer om lover, reglar og vedtak blir etterlevde
- undersøker økonomi, produktivitet, måloppnåing og verknader
- kontrollerer forvaltninga av staten sine interesser i selskap

Gjennom revisjon og kontroll førebyggjer og avdekkjer Riksrevisjonen òg misferder og feil, og Riksrevisjonen rettleiar forvaltninga for å førebygge framtidige feil og manglar.

Undersøkingane til Riksrevisjonen er uavhengige og objektive og skal gi Stortinget eit fagleg grunnlag for

å utøve den kontrollfunksjonen dei har overfor regjeringa. Utover dei faste pålagde oppgåvene vel Riksrevisjonen i all hovudsak sjølve kva dei skal undersøkje. Stortinget i plenum kan likevel påleggje Riksrevisjonen å utføre undersøkingar.

1.1.1.1 Utreiing av Riksrevisjonens verksemd

Stortinget vedtok i 2021 å setje ned eit utval for å gjennomføre ei heilskapleg evaluering av Riksrevisjonens verksemd. Utvalet skulle òg vurdere den gjeldande lova og instruksen for Riksrevisjonen og eventuelt foreslå regelendringar.

Utvalet sitt forslag til ny lov om Riksrevisjonen blei offentleggjort og overlevert til stortingspresidenten 30. november 2023. Forslaget fører vidare og styrkjer Riksrevisjonens samfunnsoppdrag. Utvalet understrekar at det er viktig at befolkninga har tillit til Riksrevisjonen.

I tillegg til å utarbeide eit forslag til ny lov har utvalet evaluert korleis Riksrevisjonen fungerer som organisasjon. Evalueringa viser at politikarane har høg tillit til Riksrevisjonen, og at forvaltninga opplever undersøkingane deira som nyttige. Når det gjeld kvalitetssikring i den finansielle revisjonen og den interne styringa til Riksrevisjonen, viser evalueringa at dei har eit forbettringspotensial.

Saka er no til behandling i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

1.1.1.2 Riksrevisjonens kvalitetsprogram

Kvalitetsprogrammet til Riksrevisjonen skal styrkje verksemda og sikre at ho fungerer i samsvar med dei internasjonale standardane for kvalitet i offentleg revisjon. Gjennom dette programmet tek Riksrevisjonen eit aktivt steg for å handtere og korrigere identifiserte

manglar og dessutan sikre god styring og kvalitetsoppfølging.

Ein viktig komponent i kvalitetsprogrammet er å førebu organisasjonen for gjennomføringa av ein ny strategisk plan. Ved å ruste opp og forbetre interne prosessar posisjonerer Riksrevisjonen seg for å kunne handtere framtidige utfordringar og moglegheiter på ein effektiv måte.

Fleire tiltak er allereie gjennomførte, og fleire er under gjennomføring. Tiltaka i programmet skal vere fullførte seinast ved utgangen av 2024.

1.1.2 SLIK JOBBAR RIKSREVISJONEN

Riksrevisjonen er pålagde faste, årlege oppgåver, og dei vel å gjennomføre undersøkingar ut frå vurderingar av vesentlegheit og risiko. Målet til Riksrevisjonen er alltid å levere aktuell og relevant informasjon til Stortinget.

1.1.2.1 Finansiell revisjon av årsrekneskapar og revisjon av statsrekneskapen

Kvart år reviderer Riksrevisjonen rekneskapane til alle verksemder i staten. Dette er avgjerande for å sikre at allmenta har tillit til offentlege rekneskapar.

Riksrevisjonen reviderer statsrekneskapen og rekneskapane til statlege verksemder, inkludert departementa og Statsministerens kontor. Riksrevisjonen reviderer òg rekneskapen til Stortinget, Sametinget, andre verksemder som er rekneskapspliktige til staten, fire nordiske organisasjonar som held til i Noreg, og SN-sambandet i Noreg.

Verksemdene Riksrevisjonen reviderer, får ei revisjonsmelding der Riksrevisjonen uttalar seg om kvaliteten på rekneskapen og om verksemda har brote nokre av krava i økonomireglementet.

Riksrevisjonen kjem òg med ei erklæring om statsrekneskapen. Dei viktigaste funna rapporterer dei i sin årlege rapport om revisjon til Stortinget – Dokument 1.

Rettleiing og dialog om rekneskapsrevisjon

Det er verksemdene som har ansvar for å avleggje korrekt rekneskap og etterleve krava i økonomireglementet. Riksrevisjonen bidreg med rettleiing undervegs, og målet er at verksemdene avlegg rekneskapane utan vesentlege feil og manglar.

Riksrevisjonen rettleiar på ein måte som ikkje påverkar deira sjølvstende og objektivitet i den følgjande revisjonen.

1.1.2.2 Årleg selskapskontroll

Kvar enkelt statsråd er pålagd å sende Riksrevisjonen dokumentasjon om aktivitetane til dei verksemdene som ligg under hans eller hennar departement. Basert på den mottekne dokumentasjonen kontrollerer

Riksrevisjonen om generalforsamlingar og føretaksmøte er haldne og dokumenterte i samsvar med lover, reglar og vedtak.

På bakgrunn av risiko- og vesentlegheitsvurderingar kan det vere aktuelt å gjennomføre vidare undersøkingar på utvalde område som del av den årlege selskapskontrollen. Dette kan omfatte å undersøkje om forvaltninga av interessene til staten er i samsvar med lover, reglar og vedtak (regelverksetterleving) og/eller allment aksepterte prinsipp som er relevante for forvaltninga av staten sine interesser i selskapa (forsvarleg forvaltning). Riksrevisjonen rapporterer vesentlege avvik til Stortinget. Avvika blir normalt følgde opp etter to til tre år. Formålet er då å informere Stortinget om kva som er gjort etter at undersøkinga og avvika blei rapporterte.

1.1.2.3 Forvaltningsrevisjon og etterlevingsrevisjon

Når Riksrevisjonen vel revisjonstema, tek dei utgangspunkt i kva dei meiner det er viktig for Stortinget å få informasjon om for å kunne føre kontroll med regjeringa. Det er vanlegvis vesentlegheit og risiko som avgjer kva Riksrevisjonen undersøker. Relevante spørsmål er om temaet er av stor økonomisk, samfunnsmessig eller prinsipiell betydning, eller om det er risiko for at Stortingets vedtak og føresetnader ikkje blir følgde opp.

Riksrevisjonen overvaker systematisk sentrale samfunnsområde og nyttar informasjon frå ulike eksterne kjelder, mellom anna forskning, medieoppslag og tips som kjem inn til tipskanalen deira. Riksrevisjonen nyttar òg informasjon frå anna revisjonsarbeid for å velje ut område dei skal undersøkje. Dei tek så stilling til kva undersøkingar dei ønskjer å prioritere. Deretter utarbeider dei planar og gjennomfører undersøkingane som forvaltningsrevisjon eller etterlevingsrevisjon. Som ein del av selskapskontrollen gjennomfører Riksrevisjonen forvaltningsrevisjonar av korleis staten sine interesser i selskap blir forvalta.

Det er Riksrevisjonens kollegium som avgjer kva undersøkingar Riksrevisjonen skal gjennomføre.

Revisjonsprosessen

Revisjonsprosessen består av planlegging, gjennomføring, rapportering og oppfølging. I dei ulike fasane vurderer Riksrevisjonen, ut frå risiko og vesentlegheit, om undersøkinga skal halde fram.

Planlegging

I denne fasen samlar Riksrevisjonen inn informasjon og vurderer om det er rett å gå vidare med ei undersøking. Dei utarbeider ein plan for korleis undersøkinga skal gjennomførast. Under planlegginga har Riksrevisjonen dialog med dei dei reviderer – departement og

verksemdar – mellom anna om kva revisjonskriterium som skal brukast i undersøkinga.

Gjennomføring

Dersom Riksrevisjonen meiner at ei undersøking kan avdekkje store svakheiter og bidra til forbetringar, gjennomfører dei revisjonen. I denne fasen følgjer dei planen som er utarbeidd, men opplegget kan endrast dersom ny informasjon tilseier det. Dei viktigaste funna blir samanfatta i ein rapport, og Riksrevisjonen trekkjer konklusjonar på bakgrunn av funna. For å sikre at informasjonen er rett framstilt i rapporten, får departementet eller verksemda høve til å kommentere han. Til slutt blir rapporten behandla av Riksrevisjonens kollegium.

Rapportering

Når rapporten er ferdigbehandla, blir han send til Stortinget med kommentarane frå departementet og sluttmerknader frå Riksrevisjonen. Etter at rapporten er blitt presentert for Stortinget, legg Riksrevisjonen han ut på nettsidene sine, og Stortinget behandlar rapporten i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Oppfølging

Alle etterlevings- og forvaltningsrevisjonar som er rapporterte til Stortinget, skal følgjast opp etter at dei er behandla i Stortinget. Målet er å gi Stortinget informasjon om kva den reviderte verksemda har gjort sidan undersøkinga blei gjennomført. Oppfølginga skjer som regel etter to til tre år.

Tabell 1: Riksrevisorkollegiet 2022–2025

Riksrevisorar	Rolle	Varamedlemer
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen	Leiar	Svein Roald Hansen
Tom-Christer Nilsen	Nestleiar	Beate Heieren Hundhammer
Helga Pedersen	Medlem	Heidi Grande Røys
Anne Tingelstad Wøien	Medlem	Tor Peder Lohne
Arve Lønnum	Medlem	Torstein Dahle

Revisjonsråden er sekretær for riksrevisorkollegiet og støttar leiaren av kollegiet i den daglege leiinga av verksemda. Jens Arild Gunvaldsen har vore revisjonsråd i Riksrevisjonen sidan 2016.

1.1.3.2 Organisering, medarbeidarar og regionalt nærvær

Riksrevisjonen er organiserte i sju avdelingar: tre rekneskapsrevisjonsavdelingar, to forvaltningsrevisjonsavdelingar, éi administrasjonsavdeling og éi støtte- og utviklingsavdeling. Kvar avdeling blir leidd av ein ekspedisjonssjef. I tillegg har Riksrevisjonen ein stab for

1.1.2.4 Grader av kritikk

I dei sakene som Riksrevisjonen rapporterer til Stortinget, gir dei kritikk etter tre alvorsgradar: *sterkt kritikkverdige*, *kritikkverdige* eller *ikkje tilfredsstillande*. Det er kollegiet som vedtek alvorsgraden i kvar enkelt sak.

Sterkt kritikkverdige er Riksrevisjonens sterkaste kritikk og blir nytta når dei finn alvorlege svakheiter, feil og manglar som ofte vil kunne få svært store konsekvensar for enkeltmenneske eller samfunnet.

Kritikkverdige blir nytta når Riksrevisjonen finn betydelege svakheiter, feil og manglar som ofte vil kunne få moderate til store konsekvensar for enkeltmenneske eller samfunnet.

Ikkje tilfredsstillande blir nytta når Riksrevisjonen finn svakheiter, feil og manglar som i mindre grad vil kunne få direkte konsekvensar for enkeltmenneske eller samfunnet.

1.1.3 RIKSREVISJONENS ORGANISASJON

1.1.3.1 Riksrevisorkollegiet og revisjonsråden

Etter Grunnlova skal Stortinget utnemne fem riksrevisorar som utgjer Riksrevisjonens kollegium (styre). Dei blir valde for ein periode på fire år og tiltrer ved etterfølgjande årsskifte. Stortinget peikar samstundes ut leiaren og nestleiareren av riksrevisorkollegiet. Stortinget peikar òg ut personlege varamedlemer til kollegiet.

Leiaren av riksrevisorkollegiet er òg Riksrevisjonens daglege leiar.

I desember 2021 valde Stortinget nytt riksrevisorkollegium for perioden 2022–2025. Karl Eirik Schjøtt-Pedersen leiar det nye riksrevisorkollegiet.

styring og kommunikasjon, ein juridisk stab og ein internasjonal seksjon.

Dei administrative støttefunksjonane til Riksrevisjonen leverer tenester til heile organisasjonen. Funksjonane tek seg mellom anna av drift og utvikling av dei ulike systema til Riksrevisjonen, og dei leverer tenester som HR, løn, økonomi, arkiv, bibliotek, trygging, drift, reinhald, kommunikasjon, verksemdsstyring og leiingsstøtte.

Ved utgangen av 2023 hadde Riksrevisjonen 428 fast tilsette. Medarbeidarane deira er hovudsakleg økonomar, revisorar, juristar og samfunnsvitarar. I 2023 utførte Riksrevisjonen 407 årsverk.

Hovudkontoret ligg i Oslo, og Riksrevisjonen har regionskontor i Tromsø, Bodø, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Hamar. Ved utgangen av 2023 hadde 68 medarbeidarar kontorplass utanfor Oslo. Kwart regionskontor hadde mellom 8 og 14 medarbeidarar. Sjå meir om organiseringa til Riksrevisjonen på www.riksrevisjonen.no.

1.2 Aktivitetar og resultat i 2023

1.2.1 RESULTAT INNANFOR DEI STRATEGISKE MÅLA

Riksrevisjonens strategiske plandokument gjeld for perioden 2018–2024. Visjonen deira er å levere revisjon til nytte for morgondagens samfunn, og dei jobbar mot tre hovudmål.

For kvart hovudmål har Riksrevisjonen definert strategiar som angir korleis dei skal jobbe for å nå målet.

1.2.1.1 Mål 1: Riksrevisjonen skal vere den fremste leverandøren i samfunnet av aktuell og relevant offentleg revisjon

Bidrag til Stortingets kontroll med forvaltninga

Storingsrepresentantane gir uttrykk for at Riksrevisjonens dokument er nyttige i arbeidet deira, og at dei brukar informasjonen på ulike måtar.

I ei ekstern evaluering av Riksrevisjonen som Agenda Kaupang gjennomførte i 2022, går det fram at tre av fire storingsrepresentantar opplever informasjonen frå Riksrevisjonens dokument som nyttig. Representantane nyttar informasjonen mellom anna som grunnlag for innlegg i storingsdebattar (79 pst.), for deltaking i det offentlege ordskiftet (79 pst.) og i samband med politikktutforming (66 pst.). Om lag halvparten av storingsrepresentantane nyttar òg Riksrevisjonens rapportar som grunnlag for spørsmål til statsråden, utspel i media, arbeid med statsbudsjettet og arbeid med lovgiving.

Evalueringa til Agenda Kaupang peikar på at sjølv om Stortinget vurderer Riksrevisjonen som nyttig og uavhengig, er det eit potensial for å innrette kontrollverksemda breiare enn i dag. Det dreier seg om kva problemstillingar Riksrevisjonen tek for seg, og om Riksrevisjonen dekkjer Stortingets behov for informasjon slik at dei kan følgje utviklinga av kritiske forhold over tid. Det blir mellom anna trekt fram at Riksrevisjonen i større grad enn i dag bør undersøkje sektorovergripande tema.

Riksrevisjonen kartlegg årleg Stortingets bruk av rapportane deira. Den siste kartlegginga viser at storingsrepresentantane i 2023 har nytta 45 ulike undersøkingar frå Riksrevisjonen i arbeidet sitt. Dette kjem i tillegg til den ordinære behandlinga av undersøkingane

til Riksrevisjonen. Dei 45 undersøkingane er brukte i totalt 121 tilvisingar i 2023, som fordeler seg slik:

- debattar (møtereferat) 45
- innstillingar 42
- skriftlege spørsmål 18
- representantforslag 10
- spørjetimar 5
- omtale i høyringar 1

Dei mest brukte undersøkingane i Stortingets arbeid i 2023 handlar om

- drift og vedlikehald av veg
- kvotesystemet i kyst- og havfiske
- helse-, opplærings- og velferdstenester til innsette i fengsel

Kartlegginga til Riksrevisjonen viser òg at storingsrepresentantane viser til dei same undersøkingane over fleire år. Døme på dette er mellom anna rapportane om bemanningsutfordringar i helseføretaka og saksbehandlingstid og effektivitet i domstolane.

Bidrag til forbetring av forvaltninga

Ifølgje forvaltninga er Riksrevisjonen grundig og profesjonell i gjennomføringa av revisjonane, og rapportane er relevante og eigna til å bruke i arbeidet med forbetringar i verksemdene. Riksrevisjonens rapportar fører til at det blir teke steg i rett retning på område som er sentrale for forvaltninga, til dømes internkontroll og økonomistyring.

Riksrevisjonen følgjer normalt opp undersøkingar to til tre år etter at dei er behandla i Stortinget. Oppfølginga av tidlegare revisjonar viser at forvaltninga gjennomfører endringar og forbetringar i etterkant av revisjonane. I nokre tilfelle avsluttar Riksrevisjonen oppfølginga sjølv om det på tidspunktet for oppfølginga er for tidleg å vurdere om dei endringane som er sette i verk, vil føre til betre resultat. Dette kjem som hovudregel av at Riksrevisjonen vurderer forvaltninga si oppfølging av Stortingets og Riksrevisjonens merknader som tilfredsstillande.

I 2023 har Riksrevisjonen følgd opp 23 oppfølgingsaker. I 16 av sakene avslutta Riksrevisjonen oppfølginga si, men dei resterande 7 sakene følgjer dei vidare.

Dei årlege brukarundersøkingane viser at forvaltninga opplever at revisjonane og undersøkingane til Riksrevisjonen er relevante og nyttige, og at dei blir brukte til konkrete forbetringar. Tilbakemeldingane er gjennomgåande gode. Det er små variasjonar frå år til år. Den opplevde nytta har lege stabilt høgt dei siste åra. Dette gjeld både for finansiell revisjon og forvaltningsrevisjon.

Ifølgje evalueringa til Agenda Kaupang meiner forvaltninga at Riksrevisjonen har eit forbetringspotensial når det gjeld val av revisjonstilnærming. Dei meiner at

Riksrevisjonen undersøker sektorspesifikke problemstillinger betre enn sektorovergripande. Forvaltninga peikar dessutan på at forvaltningsrevisjon har eit potensial for å bidra til betre ressursutnytting. I evalueringa frå Agenda Kaupang går det fram at Riksrevisjonen i for liten grad undersøker om forvaltninga får mest mogleg ut av ressursane som blir sette inn (produktivitet og effektivitet). Forvaltninga meiner at rekneskapsrevisjonen i noko større grad bør undersøkje misferdsrisiko, IT-tryggleik og om midlane blir brukte slik det er vedteke.

Undervegs i revisjonane rettleiar Riksrevisjonen departementa og verksemdene. Det ser ut til å vere godt eigna til å bidra til læring, utvikling og retting av feil og manglar. Riksrevisjonens rettleiing blir oppfatta som nyttig, samstundes er det rom for å gi meir rettleiing.

Konferansar og dialogmøte

Relevante fagkonferansar er ein viktig arena for å formidle resultatet av undersøkingane til Riksrevisjonen. I 2023 har både riksrevisor Schjøtt-Pedersen og representantar frå revisjonsavdelingane bidrege med innlegg på ulike konferansar, til dømes Digitaliseringskonferansen, arrangert i regi av Digitaliseringsdirektoratet, Partnerforums haustkonferanse og Norsk konferanse for IKT i offentleg sektor (NOKIOS).

I november 2023 etablerte Riksrevisjonen sin eigen konferanse, Forbedringskonferansen. Temaet for Forbedringskonferansen 2023 var «Har vi ei norsk sjuke?». Målet var å setje behovet for auka produktivitet i offentleg sektor på dagsordenen. Målgruppa var media, Stortinget og forvaltninga. Riksrevisjonen la fram fire nye rapporter under konferansen, som handla om

- utnytting av IT-system på sjukehus
- oppfølging av bemanningsutfordringar i helsesektoren
- deling og gjenbruk av data i forvaltninga
- digitalisering i politiet

Desse undersøkingane blei brukte til å belyse behovet for betre ressursbruk, auka digitalisering og samordning på tvers av offentlege verksemdar.

Konferansen fekk brei omtale i media. Evalueringa viser at deltakarane var gjennomgåande svært nøgde med det faglege innhaldet. Over 97 pst. av respondentane ønskjer å delta igjen, og Riksrevisjonen planlegg ein ny konferanse hausten 2024.

Hausten 2022 og vinteren 2023 gjennomførte Riksrevisjonen ein serie dialogmøte med sentrale regionale aktørar innanfor forvaltning, politikk og samfunnsliv over heile landet. På møta presenterte Riksrevisjonen dei strategiske prioriteringane sine og fekk innspel til framtidige revisjonsoppgåver. Møta har gitt Riksrevisjonen eit verdifullt innblikk i dei sterke sidene og utfordringane til kvar enkelt region.

Riksrevisjonen nytta òg møta til å synleggjere det regionale nærværet sitt. Dei vil framover òg gjennomføre møte med ulike organisasjonar, mellom anna interesseorganisasjonar og arbeidsgivar- og arbeidstakarorganisasjonar.

Riksrevisjonen har òg styrkt dialogen sin med forvaltninga, mellom anna gjennom møte med politisk leiing i departementa og med sentrale statlege verksemdar og selskap.

Nytte, truverd og relevans for allmenta

Undersøkingane til Riksrevisjonen er viktige bidrag i samfunnsdebatten, og media er den viktigaste kanalen dei har for å formidle funn til innbyggjarane. I 2023 blei Riksrevisjonen omtalt rundt 4 800 gonger i media. Det er Riksrevisjonens konklusjonar og kritikk dei fleste medieomtalaner tek utgangspunkt i. Når Riksrevisjonen offentliggjir ei ny undersøking, gir det ofte brei medieomtale dei første dagane, men dei ser òg at mange undersøkingar blir brukte i mediasaker over tid. Det tek Riksrevisjonen som eit teikn på at undersøkingane blir sett på som aktuelle og relevante bidrag til samfunnsdebatten.

Nettstaden til Riksrevisjonen, riksrevisjonen.no, er samfunnet si hovudkjelde til funna og tilrådingane deira og til informasjon om samfunnsoppdraget deira. I 2023 hadde nettstaden 130 000 besøk, dette er ein stor auke frå om lag 89 000 i 2022. Dei som besøker nettstaden, er først og fremst opptekne av nye rapportar.

Eit godt omdøme er viktig for ein organisasjon som Riksrevisjonen, ikkje berre i forvaltninga, men òg i befolkninga elles. I ei undersøking som skulle måle tilliten til offentlege etatar, kalla Traction Offentlig, blei Riksrevisjonen nummer 2 av 30 etatar, bak Lånekassen. Undersøkinga blei gjennomført av kommunikasjonsbyrået Apeland og mediehuset Altinget, der eit representativt utval av befolkninga blei spurt om å vurdere etatane ut frå seks såkalla omdømedrivarar: kvalitet, klima, leiing, etikk, innovasjon og ressursutnytting. Riksrevisjonen blei vurdert som best på kvalitet og leiing, nummer tre på etikk og nummer fem på ressursutnytting.

1.2.1.2 Mål 2: Riksrevisjonen skal gjennomføre revisjon og kontroll av høg kvalitet

Riksrevisjonen vurderer kvaliteten på arbeidet sitt ut frå den faglege kvaliteten på revisjonane (produktkvalitet) og kvaliteten på prosessen og kommunikasjonen dei har med dei dei reviderer (prosesskvalitet).

Produktkvalitet i revisjonane og undersøkingane

Agenda Kaupangs evaluering viser at Riksrevisjonen gjennomgåande har høg kvalitet på revisjonane. Det gjeld særleg forvaltnings- og etterlevingsrevisjon.

Kvalitetskontrollen til Riksrevisjonen viser at det i forvaltnings- og etterlevingsrevisjon er etablert gode kva-

litetskontrollsystem, og at retningslinjene i all hovudsak blir etterlevde. Riksrevisjonen gjennomfører kvalitetskontrollar både etter at revisjonane er avslutta, og før revisjonane blir ferdigstilte.

I fjor blei Riksrevisjonen tildelt Kvalitet og Risiko Norge (KRN) sin kvalitetspris for styresmakter for 2023. Som grunngeving for prisen trekkjer dei mellom anna fram det systematiske og risikobaserte arbeidet til Riksrevisjonen med forvaltningsrevisjonar, medverknaden til kontinuerleg forbetring i norsk forvaltning og korleis dei har utvikla rolla si.

Resultata av den interne kvalitetskontrollen til Riksrevisjonen hausten 2022 avdekte alvorlege manglar i kvalitetskontrollsystemet for den finansielle revisjonen deira.

Riksrevisjonen har derfor sett i verk ei rekkje tiltak gjennom kvalitetsprogrammet. Arbeidet deira med faglege avklaringar i rekneskapsrevisjon er eit viktig tiltak for å rette opp manglane i kvalitetskontrollsystemet. Kontrollen har òg synleggjort behovet for eit nytt revisjonsstøtteverktøy for finansiell revisjon. Dette vil leggje til rette for betre dokumentasjon og sporbarheit.

Riksrevisjonens kvalitetsprogram er eit initiativ for å styrkje verksemda og sikre at ho fungerer i samsvar med dei internasjonale standardane for kvalitet i ofentleg revisjon. Gjennom dette programmet tek Riksrevisjonen eit aktivt steg for å handtere og korrigere identifiserte manglar og dessutan sikre god styring og kvalitetsoppfølging. Programmet inneheld tiltak innanfor områda

- finansiell revisjon
- kvalitetskontrollsystemet
- internrevisjon
- kompetanse
- etikk
- strategisk planlegging
- styringsdata
- verksemdsstyring

Fleire tiltak i programmet er gjennomførte, og fleire er under gjennomføring. Tiltaka i programmet skal vere fullførte seinast ved utgangen av 2024.

Kvaliteten på prosessen med reviderte verksemder

Riksrevisjonen skal vere profesjonelle, opne og brukarorienterte når dei kommuniserer med reviderte verksemder. I brukarundersøkingane Riksrevisjonen sender til reviderte verksemder, spør dei korleis verksemdene opplevde revisjonsprosessen og kommunikasjonen rundt dette. Over fleire år har Riksrevisjonen fått gjennomgåande gode tilbakemeldingar, og forvaltninga opplever revisjonsprosessen som god.

1.2.1.3 Mål 3: Riksrevisjonen skal vere ein effektiv organisasjon

Riksrevisjonen har mange pågåande utviklingsprosjekt. Desse er viktige for at dei utviklar seg i tråd med måla i strategien sin. Leveransane frå prosjekta legg til rette for auka effektivitet innanfor revisjon og i støttefunksjonar i åra framover. Gevinstane handlar i hovudsak om økonomiske innsparingar og redusert tids- og ressursbruk.

Saumlaus-prosjektet blei avslutta ved utgangen av 2023. Teams-løysingane som er innførte gjennom dette prosjektet, legg til rette for at Riksrevisjonen kan gjennomføre arbeidet sitt på ein fagleg god og sikker måte ved bruk av digitale kommunikasjonsløysingar. Dei forventa gevinstane av leveransane inkluderer mellom anna redusert reiseverksemd, som vil gi redusert reisebelastning for medarbeidarane og reduserte klimagassutslepp frå jobbreiser. Data om utviklinga i reiseaktiviteten viser samla sett at arbeidet med nye digitale kommunikasjonsløysingar allereie har gitt gode resultat.

Rekneskapstala viser at Riksrevisjonen i fjor hadde ein nedgang i reiseutgifter på ca. 31 pst. samanlikna med 2017. I nominelle tal svarar det til ei innsparing på cirka 5,8 mill. kroner.

I 2023 avslutta Riksrevisjonen òg prosjektet om utbygging av sikker sone og nett. Leveransane frå prosjektet skal bidra til tre overordna gevinstar:

- forsvarleg tryggingnivå ved arbeid med tryggleiksgradert informasjon
- betre arbeidsforhold ved arbeid med tryggleiksgradert informasjon
- meir effektiv gjennomføring av tryggleiksgraderte revisjonar

Allereie ved slutføringa av prosjektet har Riksrevisjonen langt på veg oppnådd dei to første gevinstane. Det er òg lagt godt til rette for meir effektiv gjennomføring av tryggleiksgraderte revisjonar gjennom verktøy for meir effektiv kommunikasjon og forenkling av det som var tungvinte løysingar for arbeidet. Desse nye løysingane frigjer tid til revisjonsarbeid.

Prosjektet om utforming av framtidens arbeidsplass etter koronapandemien blei òg avslutta i 2023. Gjennom prosjektet blei det greidd ut og vedteke ny kontorløysing ved Riksrevisjonens hovudkontor i Oslo, utan faste plassar for dei aller fleste medarbeidarane. Eit anna resultat av prosjektet var redusert arealbruk. Det vil gi ei årleg innsparing i husleige på i underkant av 1 mill. kroner.

Basert på leveransane frå prosjekta om framtidens Dokument 1 og digitale rapporter har Riksrevisjonen halde fram med å forenkle og effektivisere arbeidet med dokumentproduksjon internt.

I prosjektet med å betre styringsinformasjonen blei det hausten 2023 ferdigstilt ein prototype for eit dashboard med styringsinformasjon for toppleinga. Dash-

bordet stiller saman og visualiserer data om produksjon, framdrift og ressursbruk. Dette skal leggje betre til rette for systematisert og regelmessig informasjon. I arbeidet med den nye strategiske planen jobbar Riksrevisjonen med resultatindikatorar og tilhøyrande måltal.

Leveransane frå prosjektet skal bidra til målet om ein meir effektiv organisasjon ved å automatisere prosessar som reduserer tidsbruk og gjer at styringsinformasjon om verksemda blir meir tilgjengeleg.

1.2.2 REVISJONAR OG UNDERSØKINGAR

1.2.2.1 Finansiell revisjon av årsrekneskapane og revisjon av statsrekneskapen

I 2023 reviderte Riksrevisjonen statsrekneskapen og 236 årsrekneskapar for departement, statlege verksemdar og fond for 2022. Dette inkluderer årsrekneskapen for Sametinget.

Dokument 1 (2023–2024) viser at rekneskapane til staten i all hovudsak er rette og i samsvar med lover og reglar.

Riksrevisjonen gir ein modifisert uttale i revisjonsmeldinga dersom det ligg vesentlege feil føre i rekneskapen eller det ikkje er mogleg å hente inn tilstrekkelege og formålstenlege revisjonsbevis til at revisor kan uttale seg om rekneskapen. For årsrekneskapen for 2022 fekk Folkehelseinstituttet, Statens kartverk, Norsk kulturfond, Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør og Registerenheten i Brønnøysund ein modifisert uttale som følgje av at rekneskapen inneheldt vesentlege feil og manglar. Riksrevisjonen avdekte òg brot på administrativt regelverk hos to verksemdar, som inneber at verksemda har disponert løyvingane på ein måte som i vesentleg grad strir mot administrative regelverk om økonomistyring i staten.

Statsrekneskapen er ei samanstilling av alle statlege rekneskapar. Kontrollen av statsrekneskapen byggjer på den finansielle revisjonen av departementa og dei underliggjande verksemdene og dessutan revisjonshandlingar retta mot sjølv statsrekneskapen. Riksrevisjonen meiner at statsrekneskapen for 2022 i det vesentlege er rett avlagt og presentert.

1.2.2.2 Årleg selskapskontroll

Kvart år gjer Riksrevisjonen ein kontroll av selskap der staten har ein stor eigardel. Riksrevisjonens kontroll for 2022 har omfatta forvaltninga av staten sine interesser under 12 departement og gjeld 43 heileigde aksjeselskap, 24 deleigde aksjeselskap, 1 ansvarleg selskap med delt ansvar, 6 allmennaksjeselskap (ASA), 8 statsføretak, 4 regionale helseføretak, 14 studentsamskipnader og ytterlegare 6 selskap som er organiserte ved særskild lov. Mange av selskapa utfører samfunnskritiske oppgåver og utgjer ein stor del av verdiskapinga i landet.

Kontrollen for rekneskapsåret 2022 har ikkje påvist større manglar ved eigarskapsutøvinga.

1.2.2.3 Forvaltningsrevisjon

Det nye riksrevisorkollegiet fastsette i 2022 eit rammeverk for strategiske prioriteringar av revisjonsoppgåver. Formålet med overordna styringssignal er å bidra til at sakene Riksrevisjonen fremjar for Stortinget, tek opp dei aller viktigaste temaa for det norske samfunnet.

Dei seks temaa er ikkje rangerte. Det kan òg vere nødvendig å undersøkje andre tema på bakgrunn av risiko og vesentlegheit.

I 2023 rapporterte Riksrevisjonen 15 forvaltningsrevisjonar (inkludert forvaltningsrevisjon av selskap) til Stortinget. To av desse var utvida oppfølgingar av tidlegare rapporterte revisjonar.

Stortinget har understreka betydninga av at Riksrevisjonen gjennomfører undersøkingar og vurderer vesentlegheit og risiko på tvers av departementa. Dette kan Riksrevisjonen gjere fordi dei har ein unik tilgang til informasjon. Tre av dei rapporterte undersøkingane i 2023 involverte fleire departement. Talet på slike undersøkingar vil variere noko frå år til år. I løpet av den siste fireårsperioden har Riksrevisjonen rapportert 15 slike undersøkingar.

Ved inngangen til 2024 arbeidde Riksrevisjonen med ytterlegare 19 forvaltningsrevisjonar. Åtte av desse involverer fleire departement. Vidare er ni av dei pågåande forvaltningsrevisjonane retta mot statlege selskap eller område der statlege selskap er eit vesentleg verkmiddel.

1.2.2.4 Etterlevingsrevisjon

Etterlevingsrevisjonar handlar om å kontrollere at statlege verksemdar brukar pengane slik Stortinget har bestemt, og at dei følgjer lover og reglar.

I 2023 rapporterte Riksrevisjonen fem etterlevingsrevisjonar til Stortinget: tre som del av rapporteringa gjennom Dokument 1 og to enkeltstående revisjonar rapporterte i Dokument 3-serien.

Ved inngangen til 2024 arbeidde Riksrevisjonen med ytterlegare fem undersøkingar. Éi av desse involverer fleire departement.

1.2.3 UTVIKLINGSARBEID

Riksrevisjonen har mange pågåande utviklingsprosjekt. Dette er ein føresetnad for at Riksrevisjonen utviklar seg i tråd med måla i strategien sin. Digitalisering og automatisering står sentralt i arbeidet for kvalitetsforbetringar og meir effektive arbeidsprosessar. Riksrevisjonen har mellom anna ein innovasjonslab som støttar opp under dette arbeidet. Mykje utviklingsarbeid skjer òg ved at Riksrevisjonen tek i bruk innovative metodar og ny teknologi når dei gjennomfører revisjonar.

Som allereie nemnt er det sett i gang eit større utviklingstiltak i organisasjonen i form av kvalitetsprogrammet (sjå omtale i kapittel 1.1.2 i Dokument 2 (2023–2324)). Ein viktig del av programmet er faglege avklaringsoppgåver som skal løysast innanfor kvart av hovudområda innan rekneskapsrevisjon, og klargjer grensesnittet mellom områda.

Riksrevisjonen porteføljestyrt dei største utviklingstiltaka basert på eit rammeverk for styring og oppfølging av tiltaka. Porteføljen er underlagd revisjonsråden, og eigarskapen for kvart av tiltaka er delegert til relevante avdelingar.

1.2.3.1 Porteføljen av utviklingstiltak

Porteføljen inneheldt sju utviklingstiltak ved utgangen av 2023. Desse bidreg på ulike måtar til å styrkje Riksrevisjonen innanfor dei tre strategiske måla deira. Nedanfor følgjer ein kort gjennomgang av nokre av dei viktigaste utviklingstiltaka til Riksrevisjonen.

Sky- og informasjonsplattform

Dette tiltaket handlar om utvikling og implementering av ei sky- og informasjonsplattform med løysing for sikker utveksling og mottak, lagring og behandling av data. Riksrevisjonen forventar at tiltaket vil bidra til både det strategiske målet deira om auka kvalitet i revisjonen og målet om ein meir effektiv organisasjon. Realiseringa av den nye plattformen vil gå føre seg frå 2024 til 2027.

Nytt revisjonsstøttesystem for finansiell revisjon

Tiltaket blei vedteke i 2022. Riksrevisjonen forventar at systemet vil bidra til betre kvalitet og effektivitet i finansielle revisjonar. Dei planlegg innkjøp og implementering av nytt system i 2024, slik at det kan nyttast frå 2025 ved revisjon av årsrekneskapane for rekneskapsåret 2024.

Styringsinformasjon

Riksrevisjonen held òg på med eit prosjekt for å betre og systematisere styringsinformasjonen i organisasjonen, og hausten 2023 blei det ferdigstilt ein prototype for eit dashbord med styringsinformasjon. Dashbordet stiller saman og visualiserer data om produksjon, framdrift og ressursbruk.

Riksrevisjonen forventar at leveransane frå prosjektet vil bidra til målet om ein meir effektiv organisasjon ved mellom anna å frigjere tid frå manuelle operasjonar. Prosjektet er forventa avslutta i løpet av 2024.

Andre sentrale tiltak

Porteføljen har òg bestått av andre sentrale utviklingstiltak i 2023, til dømes utvikling og bruk av digitale kommunikasjonsløysingar (saumlaus-prosjek-

ter), utvikling av revisjonen av Forsvaret og forbetring av kompetansestyringa i tråd med oppdaterte internasjonale krav til riksrevisjonar.

1.2.4 INTERNASJONALT ENGASJEMENT

Riksrevisjonen har stor breidd i det internasjonale arbeidet sitt. Dei deltek i internasjonale fagorganisasjonar for riksrevisjonar, dei inngår partnersamarbeid for å styrkje riksrevisjonar i svake demokrati, og dei tek på seg revisjonsoppdrag for internasjonale organisasjonar.

Formålet med Riksrevisjonens internasjonale engasjement er følgjande:

- Riksrevisjonen skal styrkje betydninga av offentleg revisjon internasjonalt. Dette oppnår dei særleg gjennom å gi fagleg støtte til riksrevisjonar i utviklingsland og ved å bidra i arbeidet med å utvikle gode internasjonale standardar for offentleg revisjon.
- Riksrevisjonen skal sikre læring og utvikling gjennom profesjonell dialog. Å dele erfaringar og overføre kunnskap er grunnleggjande for utvikling av eiga verksemd.

1.2.4.1 Utvikling av offentleg revisjon

Utviklinga av offentleg revisjon internasjonalt skjer hovudsakleg gjennom The International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI), som er den globale organisasjonen for riksrevisjonar. Organisasjonen utviklar standardar og eit felles internasjonalt rammeverk for offentleg revisjon, bidreg til kompetansedeling og arbeider for sjølvstendet til riksrevisjonen.

Riksrevisjonen bidreg til INTOSAI på fleire måtar. Leiaren av Riksrevisjonens kollegium er medlem av INTOSAIs styre. I tillegg leiar Riksrevisjonen det overordna koordineringsorganet for vidareutvikling av internasjonale standardar for offentleg revisjon, og dei er representerte i komiteane som har ansvar for standardutvikling for høvesvis finansiell revisjon, forvaltningsrevisjon og etterlevingsrevisjon. Riksrevisjonen er òg medlem av andre komitear og arbeidsgrupper i INTOSAI som er særleg relevante for arbeidet til Riksrevisjonen.

Samarbeid med dei nordiske riksrevisjonane er framleis ein prioritet. På det nordiske riksrevisormøtet i 2023 i Helsingfors var erfaringsutveksling om strategiarbeid eit sentralt punkt, i tillegg til gjensidig orientering om aktuelle saker og diskusjon om ulike former for nordisk og anna internasjonalt samarbeid.

Riksrevisjonen samarbeider òg med riksrevisjonar som leiar an på område som dataanalyse, visualisering, bruk og revisjon av maskinlæringsalgoritmar og kunstig intelligens. For tida har Riksrevisjonen samarbeid med riksrevisjonane i Storbritannia, Tyskland, Nederland, Finland og Brasil.

1.2.4.2 Fagleg støtte til partnerinstitusjonar

Felles internasjonale standardar for revisjon gir Riksrevisjonen eit godt utgangspunkt for å støtte andre riksrevisjonar i arbeidet deira med å betre forvaltninga av fellesskapsressursane i landet. Dette støttar opp om norske utanriks- og utviklingspolitiske målsetjingar ved å bidra til utvikling av godt styresett og førebygging av korrupsjon.

Riksrevisjonens medarbeidarar tek rolla som tilretteleggjarar og sparringspartnerar, og Riksrevisjonen arbeider side om side med partneren sine tilsette. Eit berande prinsipp er at Riksrevisjonen hjelper institusjonane i pågåande arbeidsprosessar. Styrken til Riksrevisjonen er at dei har brei kompetanse og ei fleksibel tilnærming. Det at dei er til stades og har eit langtidsperspektiv på samarbeidet, er berebjelkar i prosjekta. Alle rådgivarane Riksrevisjonen brukar, er eigne medarbeidarar. Riksrevisjonen samarbeider berre med riksrevisjonar der dei trur det er mogleg å bidra til reelle forbetringar.

Medarbeidarar som bidreg i internasjonale oppdrag, får erfaring med internasjonalt samarbeid, opparbeider seg nyttig kompetanse på revisjon og internasjonale standardar, får øving i å formidle faglege problemstillingar og får auka innsikt i og kunnskap om rolla og mandatet til riksrevisjonar.

I 2023 har Riksrevisjonen ført vidare det bilaterale institusjonelle samarbeidet som dei har med riksrevisjonane i Nord-Makedonia, Namibia, Uganda og Albania. Riksrevisjonen er framleis regionalt forankra gjennom eit nært samarbeid med African Organisation of English-speaking Supreme Audit Institutions (AFROSAI-E), organisasjonen for engelskspråklege riksrevisjonar i det sørlege Afrika.

Riksrevisjonen samarbeider òg gjennom INTOSAI Development Initiative (IDI), som dei er vertskap for.

Spesielt satsingsområde i 2023: støtte til å utvikle IT-revisjon

IT-system er sentrale i dei fleste offentlege verksemdar. Internasjonalt opplever Riksrevisjonen stadig større etterspurnad etter auka kompetanse på IT-system og betre forståing av korleis dei påverkar tryggleiken og risikoar i ulike organisasjonar. Ei vurdering eller kontroll med IT-systema blir kalla IT-revisjon. IT-revisjonsmiljøet til Riksrevisjonen har kompetanse og kapasitet som dei bidreg med internasjonalt. Riksrevisjonen bygger kapasitet i andre riksrevisjonar, slik at dei blir i stand til å gjennomføre IT-revisjon av verksemdene dei reviderer. Samstundes tek Riksrevisjonen med seg nyttige erfaringar tilbake til eigen organisasjon.

Kostnader ved utviklingssamarbeidet vårt

I 2023 rapporterte Riksrevisjonen 11,8 mill. kroner i bistandsmidlar til OECD-DAC, mot 10,4 mill. kroner i 2022. I 2019, før pandemien, brukte Riksrevisjonen 15

mill. kroner. Beløpet omfattar kostnader til utviklingssamarbeidet, som direkte utgifter og løn til medarbeidarane som deltek.

1.2.4.3 Fagfellevurderingar

For å få eit eksternt blikk på om ein riksrevisjon er effektiv og arbeider etter gjeldande standardar, blir det gjennomført fagfellevurderingar. Det vil seie at eit team beståande av medarbeidarar frå ein eller fleire riksrevisjonar gjennomfører ei evaluering av ein annan riksrevisjon og gir den aktuelle riksrevisjonen ein rapport om funna.

I 2023 gjennomførte Riksrevisjonen ei fagfellevurdering av den amerikanske riksrevisjonen (GAO). Den norske riksrevisjonen leidde arbeidet og hadde med seg medarbeidarar frå riksrevisjonane i Sverige, Canada og New Zealand. Rapporten frå fagfellevurderinga blei overlevert til GAO i slutten av september og publisert på nettsidene deira. Fagfelleteamet og riksrevisor Schjøtt-Pedersen presenterte rapporten i Washington DC, og Schjøtt-Pedersen heldt samstundes ei gjesteforelesing for leiargruppa i GAO.

1.2.4.4 Revisjon av internasjonale organisasjonar

Riksrevisjonen ønskjer å medverke til større openheit og betre forvaltning i internasjonale organisasjonar der Noreg er medlem. Dei tek derfor på seg oppdrag som ekstern revisor for internasjonale organisasjonar og har medlemmer på oppdrag i revisjonsstyra i somme organisasjonar. Oppdraga gir Riksrevisjonen verdifull kompetanse. Dei har likevel i seinare år gjort ei medviten nedprioritering av internasjonale revisjonsoppdrag. Bakgrunnen for dette er at det er ressurskrevjande å søkje slike oppdrag, og at det er vanskeleg å få full kostnadsdekning for oppdrag som ekstern revisor for internasjonale organisasjonar.

I 2023 leidde Riksrevisjonen EFTA Board of Auditors og gjekk inn i siste år som ekstern revisor for European Centre for Medium-Range Weather Forecasts. I tillegg var dei representerte i revisjonsstyret i European Patent Office og EUROCONTROL.

1.2.4.5 Samarbeid med EFTAs overvaksingsorgan

Riksrevisjonen har ein intensjonsavtale om samarbeid med EFTAs overvaksingsorgan, EFTA Surveillance Authority (ESA). Avtalen blei inngått i 2020. Riksrevisjonen utvekslar erfaringar gjennom møte, uformell dialog, kompetansetiltak og moglegheiter for hospitering. Intensjonsavtalen blei vidareført i 2023, først og fremst gjennom eit uformelt samarbeid om statsstøtte, særleg til innovasjon og «grøn støtte».

1.3 Styring og kontroll

Utvalet som var sett ned av Stortinget for å greie ut Riksrevisjonens verksemd, leverte rapporten sin i slutten av 2023. I evalueringa av Riksrevisjonen som organisasjon viser utvalet til at Riksrevisjonen ikkje har eit heilskapleg og tilfredsstillande system for intern kontroll, kvalitetskontroll og kvalitetsstyring. På bakgrunn av arbeidet til utvalet og informasjon som Riksrevisjonens egne kvalitetskontrollar avdekte, vedtok Riksrevisjonen eit kvalitetsprogram i oktober 2023.

Riksrevisjonens kvalitetsprogram er eit initiativ for å styrkje verksemda og sikre at ho fungerer i samsvar med dei internasjonale standardane for kvalitet i offentleg revisjon, som omfattar leiing, etikk, kompetanse, gjennomføring av oppgåver og overvaking av verksemda. Eit heilskapleg system skal på sikt vere ein del av deira strategi, kultur, retningslinjer og prosedyrar.

I 2023 har Riksrevisjonen arbeidd med å etablere eit særskilt etikkontrollsystem i tråd med internasjonale standardar, for å kartlegge, analysere og handtere etisk risiko. Dei har òg jobba med å forbetre kompetansestyringssystemet sitt, og dette arbeidet vil halde fram i åra framover.

Kvalitetsprogrammet inneheld òg tiltak for å forbetre verksemdsstyringa gjennom mellom anna forbetring av innhaldet i og strukturen på dei styrande dokumenta deira og betre bruk av ressurs- og økonomidata i den løpande styringa og for å vurdere eigen effektivitet. Riksrevisjonen har òg vedteke å etablere internrevisjon i organisasjonen.

1.3.1 STRATEGISK PLAN

Den gjeldande strategiske planen til Riksrevisjonen er vedteken av riksrevisorkollegiet og gjeld for perioden 2018–2024.

I 2023 har Riksrevisjonen hatt ein omfattande prosess i organisasjonen for å utarbeide ein ny strategisk plan for perioden 2024–2027. Dei beheld visjonen «Revisjon til nytte for morgondagens samfunn» som forande for arbeidet sitt, men vurderer å justere hovudmåla og dei strategiske verkemidla for å få til den omstillinga dei ønskjer.

1.3.2 ÅRLEG VERKSEMDSPPLAN

Den strategiske planen blir operasjonalisert gjennom den årlege verksemdsplanen til Riksrevisjonen, som tek utgangspunkt i tilgjengelege ressursar og ramar. Innanfor desse rammene fastset dei overordna prioriteringar for revisjonsarbeidet, det internasjonale arbeidet, utviklingsarbeidet og den faglege og administrative støtta.

Til grunn for verksemdsplanen ligg eit analysearbeid for å identifisere og prioritere nye revisjonsoppgåver. Når Riksrevisjonen prioriterer utviklingstiltak og

andre tiltak og forventningar som blir tekne inn i verksemdsplanen, vurderer dei òg kva som er dei viktigaste risikoområda hos dei.

Riksrevisjonen vurderer resultatane sine og måloppnåinga si på bakgrunn av eit sett med informasjonskjelder. Dette gjer at leiinga og riksrevisorkollegiet er i stand til å vurdere om resultatane er tilfredsstillande, eller om det er behov for tiltak for å forbetre måloppnåinga. Riksrevisjonen gjennomfører årlege resultatvurderingar, og desse inngår som grunnlag i den interne risikovurderinga i Dokument 2 (2023–2024).

1.3.3 ARBEIDSMILJØ, MEDRÅDERETT OG SJUKEFRÅVÆR

1.3.3.1 Arbeidsmiljø

Riksrevisjonen er opptekne av å ha eit godt arbeidsmiljø. I 2023 gjennomførte dei ei arbeidsmiljøundersøking (MUST – medarbeidarundersøkinga i staten). Det var hovudsakleg gode resultat på verksemds nivå, men det var store skilnader mellom avdelingane.

På verksemds nivå kom Riksrevisjonen godt ut på leiingsklima og grad av psykologisk tryggleik, og resultatane viste òg at tilsette opplever relativt lite motstridande krav i jobben. Verksemda totalt sett kom likevel litt dårlegare ut når det gjeld grad av sjølvråderett i jobben, arbeidsmengd og tidspress. I tillegg var det noko uvisse om arbeidsinnhald og arbeidsvilkår framover. Desse resultatane er likevel innanfor det normale referanseområdet samanlikna med andre statlege verksemdar. Resultatane varierte ein del mellom avdelingar.

Riksrevisjonen har i 2023 sett inn fleire tiltak for å forbetre korleis dei tek imot nye medarbeidarar. I tillegg er dei opptekne av å vareta kvar enkelt medarbeidar gjennom mellom anna kompetanseutvikling og tilrettelegging med omsyn til livssituasjon og involvering. Riksrevisjonen legg til rette for stor grad av fleksibilitet og overvaker trendar i samfunnet som har noko å seie for rolla som arbeidsgivar.

1.3.3.2 Kompetanseutvikling

Det viktigaste og mest omfattande arbeidet Riksrevisjonen gjer innanfor kompetanseutvikling, er det løpande arbeidet som skjer i linja og i regi av støttefunksjonane. Aktivitetane spenner frå grunnopplæring i revisjon, opplæring i spesielle tema, metodar og verktøy og ulike arenaer for vedlikehald, oppdatering og fagleg diskusjon, til metodarådgeving, mentoring og ikkje minst læring gjennom å utføre arbeidsoppgåvene.

I 2023 har Riksrevisjonen spesielt jobba med å etablere ei ordning for opparbeiding av tre års revisjonspraksis for å bli statsautorisert revisor.

1.3.3.3 Attraktiv arbeidsplass

Riksrevisjonen ønskjer å vere ein attraktiv arbeidsplass for både noverande og framtidige medarbeidarar. Riksrevisjonen synest det er gledeleg å sjå at det arbeidet dei har lagt ned, har resultert i at dei i 2023 har blitt ein meir attraktiv arbeidsgivar ifølgje Universum sine undersøkingar. Desse undersøkingane viser kva selskap norske studentar opplever som mest attraktive, og Riksrevisjonen er no Noregs 66. mest attraktive arbeidsgivar blant studentar og på 63. plass blant kandidatar med 7–8 års erfaring. Det vil seie at dei har gått opp høvesvis 13 og 17 plassar frå 2022.

1.3.3.4 Samarbeid og medråderett

Riksrevisjonen er opptekne av at tillitsvalde og verneutenesta får moglegheit til å vareta verva sine på ein god måte. Dette bidreg til gode prosessar og betre avgjerdsgrunnlag.

Arbeidstakarorganisasjonane og arbeidsgivar møtest fast i informasjons-, drøftings- og forhandlingsutvalet, der Riksrevisjonen behandlar saker i samsvar med hovudavtalen og hovudtariffavtalen i staten. Ifølgje den årlege evalueringa oppfattar partane samarbeidet som svært godt.

Riksrevisjonen har eit aktivt arbeidsmiljøutval og lokale verneombod som er med på å vareta interessene til dei tilsette i saker som gjeld arbeidsmiljøet.

1.3.3.5 Sjukefråvær

Oppfølging av sjukefråvær er viktig, og saman med bedriftshelsetenesta jobbar Riksrevisjonen med sikring og førebygging på HMS-området.

Det totale sjukefråværet i 2023 utgjorde 6,6 pst., mot 6,7 pst. året før. Så høgt sjukefråvær som Riksrevisjonen har hatt dei to siste åra, er uvanleg. Dei følgjer dette tett opp og jobbar med å identifisere årsaker til sjukefråværet og med tilrettelegging for både fast og mellombels tilsette som treng dette. Dette skjer hovudsakleg i dialog mellom den tilsette og leiareren hans eller hennar, med eventuell hjelp frå HR eller bedriftshelsetenesta.

1.3.4 MANGFALD, INKLUDERING OG LIKESTILLING

Riksrevisjonen har inngått ein avtale med dei tillitsvalde om likestilling, inkludering, mangfald og forbod mot diskriminering. Avtalen ligg som vedlegg til tilpasingavtalen og beskriv mellom anna korleis Riksrevisjonen skal vareta det arbeidsgivaransvaret som følgjer av likestillings- og diskrimineringslova.

I dei følgjande avsnitta gjer Riksrevisjonen greie for korleis dei varetek aktivitets- og utgreiingsplikta i samsvar med pliktene i likestillings- og diskrimineringslova.

1.3.4.1 Rekruttering og utvikling i årsverk

Kjønnsfordelinga blant dei som søkte jobb hos Riksrevisjonen i 2023, viser ei overvekt av kvinnelege søkjarar, 332 kvinner mot 221 menn. Blant søkjarane var det 89 med utanlandsk bakgrunn, 14 med nedsett funksjonsevne og 18 med hol i CV-en. Det er ein auke i talet på søkjarar i alle dei nemnde kategoriane. Tala er baserte på sjølvrapportering i Webcruiter, som Riksrevisjonen brukar som rekrutteringssystem.

Totalt tiltredde 25 nye medarbeidarar i 2023. Av desse var 18 kvinner og 7 menn. To av medarbeidarane har utanlandsk bakgrunn. Riksrevisjonen tilsette ingen med nedsett funksjonsevne eller med hol i CV-en sidan desse søkjarane ikkje hadde dei nødvendige kvalifikasjonane til stillingane.

Utførte årsverk viser ressursinnsatsen i form av faktisk utførte arbeidstimar. Talet på årsverk er redusert frå 460 til 406 dei siste ni åra, som er ein nedgang på tolv pst.

1.3.4.2 Kjønnsfordeling, løns- og arbeidsvilkår

Per 31. desember 2023 var 61 pst. av medarbeidarane i Riksrevisjonen kvinner.

I mellomleiargruppa er målet om minst 40 pst. representasjon av begge kjønn innfridd, medan det i toppleiargruppa er under 40 pst. kvinner. I alle saksbehandlarstillingar og administrative stillingar er det ei overvekt av kvinner på meir enn 60 pst.

Den lokale lønspolitikken til Riksrevisjonen byggjer på prinsippa for rettferdig påskjøning og fordeling. Her er det presisert at det skal vere lik løn for likt arbeid og likestilling mellom kjønna, og at alle skal vurderast ut frå innsats og kapasitet sett i samanheng med livsfase og stillingsprosent.

Det er generelt små lønsskilnader mellom menn og kvinner på alle nivå, men intern lønsstatistikk viser at kvinner gjennomsnittleg tener litt mindre på alle stillingsnivå. For leiarar (ekspedisjonssjefar, nestleiarar og seksjonsleiarar) tener kvinner 97,2 pst. av mennene, medan kvinner på saksbehandlarnivå tener 98,6 pst. av mennene.

Det er inga ufrivillig deltid i Riksrevisjonen. Dei lyser normalt berre ut heiltidsstillingar, men legg til rette for deltid når medarbeidarar har behov for det. Ved utgangen av 2023 hadde totalt sju pst. av dei tilsette redusert stilling, anten mellombels eller som ein varig stillingsreduksjon. Av desse var 90 pst. kvinner.

I løpet av 2023 tok ti kvinner og fem menn ut foreldrepermisjon. Kvinnene stod for uttak av 78 pst. av avvika foreldrepermisjon. I tillegg hadde ei kvinne og ein mann graderte foreldrepengar.

Riksrevisjonen brukar i svært liten grad mellombels tilsetting. Dei to som jobba mellombels i løpet av 2023, var begge kvinnelege studentar.

1.3.4.3 Forfremjing og utviklingsmoglegheiter

Så langt det er mogleg, skal tilsette få likeverdige utdanningsmoglegheiter og moglegheiter til å kvalifisere seg for nye arbeidsoppgåver, spesielt med sikte på leingsoppgåver. Dette skal sjåast i samheng med livsfasepolitikken og livssituasjonen til den enkelte.

Riksrevisjonen er ein kompetanseorganisasjon, og dei brukar store ressursar på løpande kompetanseutvikling. Aktivitetane spenner frå grunnopplæring i revisjon til utvikling av spisskompetanse. I 2023 har Riksrevisjonen jobba med eit nytt system for kompetansestyring. Det har òg blitt etablert ei ordning for opparbeiding av tre års revisjonspraksis for å bli statsautorisert revisor.

1.3.4.4 Tilrettelegging og moglegheit til å kombinere arbeid og familieliv

Livsfasepolitikken til Riksrevisjonen er ein del av personalpolitikken og byggjer på statleg arbeidsgivarpolitikk og måla i avtalen om eit inkluderande arbeidsliv.

Riksrevisjonen skal vere ein attraktiv arbeidsplass for medarbeidarar i alle fasar av yrkeskarrieren. Dei legg vekt på individuelle tiltak som er tilpassa livssituasjonen eller livsfasen til den enkelte, og som rettar seg mot moglegheitene til medarbeidaren framfor dei hindringane som eventuelt finst. Riksrevisjonen legg til rette for medarbeidarar med spesielle behov. Livsfasepolitikken blei evaluert i 2023.

Tilsette som treng tilrettelegging som følgje av helse- eller livssituasjonen sin, får individuelle tilpassingar både av arbeidsoppgåver, utstyr på arbeidsplassen, arbeidstid og frammøte.

1.3.4.5 Forskjellsbehandling, mobbing og trakassering

I 2023 blei det gjennomført ei arbeidsmiljøundersøking. Undersøkinga viste at ein av fem har lagt merke til at tilsette blir behandla ulikt. Gjennom evaluering av livsfasepolitikken har det kome fram at forskjellsbehandling i stor grad handlar om skilnader i personaloppfølging og praktisering av ulike ordningar, til dømes velferdspermisjon med løn. For å bidra til likare praktisering har Riksrevisjonen gitt fleire døme i livsfasepolitikken og hatt case-arbeid med leiarar. Dette er tema Riksrevisjonen vil følgje vidare i tida framover.

Ifølgje resultatata frå arbeidsmiljøundersøkinga er det ingen i Riksrevisjonen som har opplevd uønskt seksuell merksemd, men 3,6 pst. av dei som har svart på undersøkinga, rapporterer å ha blitt mobba. Sjølv om dette er eit veldig lågt tal, har Riksrevisjonen nulltoleranse for dette. I samband med evalueringa av livsfasepolitikken undersøkte dei derfor nærmare kva som låg bak desse svara.

Resultata frå arbeidsmiljøundersøkinga har blitt diskuterte i arbeidsmiljøutvalet, og opplevd mobbing og forskjellsbehandling blir følgt opp gjennom tiltak i verksemdsplanen, kvalitetsprogrammet og HMS-hand-

lingsplanen. Alle einingar følgjer opp eigne tiltak på avdelings- og seksjonsnivå.

1.3.4.6 Vurdering av resultatet av arbeidet

Samla sett meiner Riksrevisjonen at dei tiltaka dei har gjort, er i tråd med målet om å fremje likestilling, inkludering og mangfald og å hindre diskriminering. Å jobbe med desse temaa er eit kontinuerleg arbeid. For å halde fokuset og sjå at Riksrevisjonen er på rett veg, er det bestemt at dei skal ha ei ny arbeidsmiljøundersøking i 2025. Eitt av HMS-måla er at dei skal auke sysselsetjinga av personar som står utanfor arbeidslivet. Dette målet har dei ikkje oppfylt i 2023. På grunn av eit stort arbeidspress i organisasjonen i 2023, vurderte Riksrevisjonen at det ikkje var rom for å setje i gong eigne prosessar for å få inn personar som treng arbeidstrening, personar med nedsett funksjonsevne eller har hol i CV-en. Det er bestemt at Riksrevisjonen i 2024 skal inngå samarbeid med ein aktør for å leggje til rette for arbeidstrening, noko dei har god erfaring med frå tidlegare. Dei vil òg på nytt vurdere tiltak for å få inn personar med nedsett funksjonsevne eller hol i CV-en.

1.3.5 BEREKRAFT

På området berekraft er Riksrevisjonen særleg medvitne om område som energibruk, innkjøp og reiser.

Hovudkontoret er miljøsertifisert som «Very good» etter BREEAM NOR-standarden. Bygget er i energiklasse A og har system som regulerer varme og ventilasjon gjennom døgnet, og som automatisk slår av lys i rom utan aktivitet.

Som følgje av høge straumkostnader og uvissa i Europa jobbar Riksrevisjonen framleis med straumreduserande tiltak. Dette gjeld i hovudsak ventilasjonstider, temperaturen i fellesareal, restriktiv bruk av ekstra varmekjelder og billading. Dette har ført til redusert energiforbruk.

Riksrevisjonen stiller fleire miljøkrav når dei gjennomfører innkjøp. Miljø blir vekta med 30 pst. i alle innkjøp over terskelverdi. Kontormøblane er miljøvennleg framstilte, kontorrekvisita og reinhaldsartiklar er svanemerkte, og IT-utstyret er energieffektivt. Statistikk viser at Riksrevisjonen hadde ein andel på 75 pst. miljømerkt innkjøp gjennom rekvisitaavtalen til staten i 2023.

Riksrevisjonen har forlengt den normale levetida på PC-utstyr frå tre til fem år. Avhendt IT-utstyr blir levert til Foxway AS, der IT-utstyret blir brukt om att. For kvar datamaskin som blir brukt om att, bidreg Riksrevisjonen til å redusere utsleppa av karbondioksid, spare råvarer og stimulere til ei utvikling der produkta blir brukte meir effektivt. Dei har redusert papirforbruket, mellom anna som følgje av at dei sidan 2020 publiserer rapportane sine digitalt. Dei har PaperCut for alle multi-

funksjonsmaskiner, som reduserer unødvendige utskrifter.

Riksrevisjonen har inngått ein avtale med kantineoperatøren, der dei stiller strengare miljøkrav til mellom anna emballasje og eingongsartiklar og om auka bruk av økologiske matvarer (15 pst.). Denne andelen låg nokre prosentpoeng under første driftsår, men dei forventar at andelen vil liggje på minimum 15 pst. i 2024.

Riksrevisjonen har avskaffa eigen bil og har sidan 2022 nytta bildelingstenesta «Bilkollektivet».

Riksrevisjonen har i dei kommande åra mål om å redusere talet på reisedøgn, talet på flyreiser og mengda klimagassutslepp over tid. Dette er i tråd med SN-måla for berekraftig utvikling. I 2021 blei det vedteke nye og strengare retningslinjer for tenestereiser i staten. Konkret har Riksrevisjonen som mål i 2024 å redusere reiseverksemda med 35 pst. i forhold til 2017-nivået. Bruk av både digitale løysingar for kommunikasjon og samhandling og fleksibel heimekontorordning bidreg til redusert reiseverksemd. Revisjon av verksemdar over heile landet, internasjonalt engasjement og Riksrevisjonen sitt eige regionale nærvær gjer likevel at ein viss reiseaktivitet er nødvendig. Statistikk om CO₂-utslepp frå portalen til Riksrevisjonens reisebyrå Berg-Hansen viser at talet på flyreiser totalt gjekk ned med 12 pst. frå 2022 til 2023. For innanlandsreiser var reduksjonen på 10,8 pst. og for utanlandsreiser 17,6 pst. CO₂-utsleppet gjekk ned med 19 pst.

1.4 Framtidsutsikter

Riksrevisjonen har som visjon at dei skal vere til nytte for morgondagens samfunn. Noreg står overfor store utfordringar, til dømes klimaendringane, ei aldrende befolkning og at inntekter frå oljeverksemda vil reduserast framover. Desse utfordringane vil få konsekvensar for offentlege budsjett. Dette stiller nye og store krav til forvaltninga. Med dette bakteppet skal Riksrevisjonen levere aktuelle og relevante revisjonar som bidreg til meirverdi for Stortinget, forvaltninga og innbyggjarane.

For å få til dette skal Riksrevisjonen prioritere undersøkingar på områda klima, samfunnstryggleik, forbetring, ressurstilgang og -bruk og dessutan varetaking av sårbare grupper.

I november 2023 arrangerte Riksrevisjonen Forbedringskonferansen for første gong. Gjennom konferansen vil Riksrevisjonen tydeleg profilere arbeidet dei gjer for å forbetre offentleg sektor. Dei planlegg ein ny konferanse i november 2024. Dei har i tillegg starta opp eit internt arbeid som har som mål å levere fleire undersøkingar som kan gi Stortinget meir informasjon om produktivitet og effektivitet i offentleg sektor.

Riksrevisjonen spelar ei viktig rolle for forbetring og omstilling av offentleg verksemd. Dei har ein ambisjon om å styrkje dialogen med forvaltninga for å forstå eigenarten og behovet deira. Målet er å bidra til utvikling av forvaltninga, mellom anna ved å leggje meir vekt på rettleiing. Derfor må Riksrevisjonen balansere kontrollen sin av forvaltninga med rettleiing og bidrag til forbetring av offentleg verksemd. I 2023 hadde dei dialog med ulike fagkomitear på Stortinget, med leiinga i fleire departement og med regionale aktørar. Denne typen dialog skal dei føre vidare i åra som kjem.

Samfunnsutviklinga krev mykje når det gjeld både kompetanse og måten Riksrevisjonen formidlar funna, konklusjonane og tilrådingane sine på. I åra som kjem, vil dei derfor leggje stor vekt på å vidareutvikle kompetansen i organisasjonen og rekruttere ny kompetanse der det er nødvendig. For å lukkast må Riksrevisjonen vere ein attraktiv arbeidsgivar som legg godt til rette for medarbeidarane, samstundes som dei held fram med den høge utviklings- og effektiviseringsstakten.

Riksrevisjonen skal ferdigstille arbeidet med ny strategisk plan i løpet av våren 2024. Innhaldet skal avstemmast med Stortingets behandling og vedtak om ny lov for Riksrevisjonen. Ny strategisk plan vil ta til å gjelde frå 1. juli 2024. Som tidlegare omtalt vil òg gjennomføringa av kvalitetsprogrammet stå sentralt i 2024. Budsjettsituasjonen er stram, og det økonomiske handlingsrommet framover vil krevje vanskelege prioriteringar, spesielt når det gjeld investeringar i teknologi og kompetanse.

1.5 Budsjett og rekneskap 2023

Riksrevisjonens rekneskap blir revidert av PwC, som er utnemnd av Stortingets presidentskap. Riksrevisjonen har fått umodifisert melding for rekneskapen for 2023, som vil seie at rekneskapen er utan vesentlege feil og manglar. Rekneskapen med notar og revisjonsmelding er send til presidentskapet.

1.5.1 LEIARLØNINGAR

Løna til leiaren av riksrevisorkollegiet blir fastsett av Stortinget og var 1 767 890 kroner per 1. mai 2023. Dei fire andre riksrevisorane får godtgjersle på 11 pst. av løna til leiaren. Løna til revisjonsråden og ekspedisjonssjefane følgjer leiarløssystemet i staten. Systemet skal stimulere til betre måloppnåing og resultat, auka gjennomføring og god leiing.

For revisjonsråden bruker Riksrevisjonen lønsintervall E i systemet, som går frå 1,2 mill. kroner til 2 mill. kroner. I 2023 (frå 1. mai) var årsløna til revisjonsråden 1 951 154 kroner.

Dei sju ekspedisjonssjefane i Riksrevisjonen er plasserte i lønsintervall C, som går frå 1 598 270 til 1 657 680 kroner. Gjennomsnittsløna utgjorde 1 631 056 kroner.

1.5.2 MINDREFORBRUK

Riksrevisjonens samla tildeling på kap. 0051 var 646,7 mill. kroner i 2023, inklusive 18 mill. kroner overført frå 2022. Det blei utgiftsført 641,6 mill. kroner på kappittelet i 2023. Det gav eit mindreforbruk på 5,1 mill. kroner, noko som utgjer mindre enn 1 pst. av årets tildeling.

Ei av årsakene til mindreforbruket er periodisering av kostnader, der to større innkjøp blei gjennomførte i 2023, medan fakturaene forfall til betaling i 2024. I tillegg blei tilbod om kurs og kompetansebygging ikkje nytta i like stor grad som planlagt, og nokre tiltak blei dessutan forskovne i tid.

I tråd med løyvingreglementet § 5 har Riksrevisjonen søkt om å få overført midlane til 2024. Dei skal gå til å dekkje påkomne kostnader og til andre utviklingsprosjekt.

Riksrevisjonen har i 2022 og 2023 kunna gjennomføre ei rekkje utviklingstiltak og investeringar mellom anna på grunn av mindreforbruk i pandemiåra. Framover må dei leggje til grunn at behovet for midlar til utvikling og investering må dekkjast innanfor den ordinære løyvinga.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kari Henriksen, Frode Jacobsen og Kirsti Leirtrø, fra Høyre, lederen Peter Frølich og Svein Harberg, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Rødt, Seher Aydar, fra Venstre, Grunde Almeland, og fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, viser til Dokument 2 (2023–2024) Riksrevisjonens årsrapport 2023. Riksrevisjonens oppdrag er gjennom revisjon, kontroll og rettleiding å bidra til at statens inntekter blir innbetalt og at midlene og verdiene staten rår over, blir forvaltet og brukt på en økonomisk forsvarlig måte.

Komiteen understreker den svært viktige oppgaven Riksrevisjonen har for å sikre en god, ryddig og profesjonell offentlig sektor i Norge. Det er derfor av spesi-

elt stor betydning at Riksrevisjonen både arbeider godt og har et bevisst forhold til hvordan kontrollorganet kan utvikle seg på en måte som sikrer at det blir satt best mulig i stand til å forvalte sitt samfunnsoppdrag også i fremtiden.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen i 2023 har gjennomført 15 forvaltningsrevisjoner, fem etterleversrevisjoner og 236 årsregnskapsrevisjoner samt selskapskontroll og revisjon av statsregnskapet.

Komiteen viser til at Stortinget i 2021 vedtok å nedsette et utvalg for å gjennomføre en helhetlig evaluering av Riksrevisjonens virksomhet, og at dette utvalget overleverte sitt forslag til ny lov om Riksrevisjonen til stortingspresidenten 30. november 2023. Komiteen merker seg at man i dette arbeidet har funnet at Riksrevisjonen nyter stor tillit og at undersøkelser som utføres, oppleves som nyttige.

Komiteen merker seg imidlertid at Riksrevisjonen, ifølge evalueringen som er gjort i dette arbeidet, også har et rom for forbedring når det gjelder kvalitetsikringen i den finansielle revisjonen og den interne styringen. Komiteen mener det derfor er av stor betydning at Riksrevisjonen har valgt å igangsette et kvalitetsprogram for å styrke virksomheten og sikre at den fungerer i samsvar med internasjonale standarder for kvalitet i offentlig revisjon.

Komiteen merker seg at det i 2023 er blitt utformet en ny strategi for å sikre at Riksrevisjonen klarer å ta i bruk de nye mulighetene som den digitale utviklingen gir.

Komiteen merker seg at Dokument 2 (2023–2024) er utformet på nynorsk, og at Riksrevisjonen oppfatter at den innenfor sitt mandat har ansvar for å bruke, utvikle og styrke bokmål og nynorsk, jf. flertallets merknad i Innst. 457 S (2021–2022).

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til årsrapporten og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 2 (2023–2024) – Riksrevisjonens årsrapport for 2023 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 11. juni 2024

Peter Frølich

leder og ordfører

